

HAFTALIK GELİŞMELER (25-31 EKİM 2025)

TÜRKİYE

- Türkiye ekonomisine ilişkin büyüme, enflasyon, istihdam ve dış ticaret hedeflerini içeren “**2026 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı**” Resmi Gazete’de yayımlandı. Buna göre **büyüme için bu yıl gerçekleşme tahmini %3,3 olurken ekonominin 2026’da %3,8 büyüyeceği öngörüldü.**

Enflasyonun bu yıl sonunda %28,5 olacağı tahmin edilirken gelecek yıl sonu hedefi %16 oldu. İhracatın, 2025 sonunda 273,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşeceği, gelecek yıl 282 milyar dolara yükseleceği öngörüldü. İthalatın ise bu yıl sonunda 367 milyar dolar olacağı, 2026’da 378 milyar dolar seviyesine yükseleceği ve böylece dış ticaret açığının da gelecek yıl için 96 milyar dolar olarak gerçekleşeceği tahmin edildi.

- TÜİK verilerine göre; **mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %8,6 seviyesinde gerçekleşti.** İstihdam edilenlerin sayısı **2025 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre 200 bin kişi azalarak 32 milyon 491 bin kişi, istihdam oranı ise 0,3 puan azalarak %48,9 oldu.** Bu oran erkeklerde %66,3 iken kadınlarda %31,8 olarak gerçekleşti.
15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,9 puan azalarak %14,9 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %11,4, kadınlarda ise %21,4 olarak tahmin edildi.

- İmalat sanayii genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO), bir önceki aya göre 0,2 puan artarak **%74 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ise bir önceki aya göre 0,2 puan artarak %74,2 seviyesinde gerçekleşti. Makine ve ekipman imalatı sektöründe KKO %63,9 olarak gerçekleşti.**

- TÜİK verilerine göre **ekonomik güven endeksi Ekim’de %0,3 artarak 98,2’ye yükseldi ve böylece son 7 ayın en yüksek seviyesine ulaştı.** Endeksin alt kalemlerinde; reel kesim %1,2 artışla 102’ye, **perakende ticaret %3,7 artışla 113,2’ye çıktı.** Buna karşın **tüketici güveni %0,3 düşerek 83,6’ya, hizmet sektörü %0,3 azalarak 110,7’ye, inşaat sektörü ise %5,3 gerileyerek 83,7’ye indi.** Endeksin 100’ün altındaki seyri, genel ekonomik görünüme dair **kısmen kötümser beklentinin sürdüğünü** gösteriyor.

- Yükseköğretim mezunlarının beyin göçü oranı 2024 yılında bir önceki yıla göre değişmeyerek %2 oldu. Beyin göçü oranı kadınlarda %1,6, erkeklerde ise %2,4 olarak gerçekleşti.** Devlet üniversitesi mezunlarında beyin göçü oranı 2023 yılında %1,7 iken, 2024 yılında değişmeyerek aynı kaldı. Vakıf üniversitesi mezunlarında beyin göçü oranı 2023 yılında %4,5 iken, 2024 yılında %4,3 oldu. Vakıf üniversitesi mezunları arasında 2024 yılında en yüksek beyin göçü oranı %8,3 ile tam burslu eğitim alanlarda gözlemlenirken, bu sırayı %3,7 ile kısmi burslu eğitim alanlar ve %3,6 ile ücretli eğitim alanlar izledi.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan ve İngiltere Başbakanı Starmer, iki ülke arasında Eurofighter Typhoon savaşı uçağı iş birliği anlaşmasını imzaladı.** Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler ise **Türkiye’nin Katar’dan 12, Umman’dan 12 ve İngiltere’den 20 olmak üzere toplam 44 Eurofighter uçağı almayı planladığını, teslimatların gelecek yılın başında başlayacağını** açıkladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, imza töreninde yaptığı açıklamada, Eurofighter Typhoon uçaklarına ilişkin uygulama düzenlemelerinin heyetler arası görüşmelerde imzalandığını belirterek, “Birleşik Krallık ile bu iş birliğimizin savunma sanayiinde müşterek projelere de kapı aralayacağına inanıyorum.” ifadelerini kullandı.

DÜNYA

- ABD'nin geçtiğimiz hafta duyurduğu yeni yaptırımların ardından Lukoil, uluslararası yatırımlarını elden çıkarma kararı aldı. Şirketten yapılan açıklamada, potansiyel alıcıların tekliflerinin değerlendirilmeye başlandığı belirtildi. Şirket, satış sürecinin ABD Hazine Bakanlığı'na bağlı OFAC lisansı kapsamında yürütüleceğini duyurdu. **Lukoil'in Irak, Bulgaristan ve Romanya'daki büyük enerji varlıkları satış planının merkezinde yer alıyor.**
- Dünya Altın Konseyi'ne göre; **küresel altın talebi 2025'in üçüncü çeyreğinde %3 artarak 1.313 tona ulaşarak tüm zamanların en yüksek çeyrek seviyesine çıktı. Artış, jeopolitik belirsizlikler ve zayıf doların etkisiyle güçlenen yatırım talebinden kaynaklandı.** Merkez bankaları 220 ton net altın alımı yaparken mücevher talebi %19 azaldı, altın arzı ise %3 artarak rekor kırdı. **WGC uzmanı Louise Street, enflasyonist baskılar ve küresel risklerin yatırımcıları güvenli liman arayışına yönelttiğini, altına olan talebin ve fiyatların daha da artabileceğini belirtti.**
- OECD'nin **Science, Technology and Innovation Outlook 2025** Raporu'na göre; **Ar-Ge harcamalarının büyümesi yavaşlıyor. Ayrıca, OECD bölgesinde 2024 yılında kamu Ar-Ge tahsislerinde yıllık olarak %1,9 düşme gerçekleşti.**
- Dünya Bankası **Commodity Markets Outlook** Raporu'nu yayımladı. Rapora göre, **küresel emtia fiyatlarının 2026 yılında son altı yılın en düşük seviyesine gerilemesi ve böylece üst üste dördüncü düşüş yılını kaydetmesi öngörülüyor.** Fiyatların, zayıf küresel ekonomik büyüme, artan petrol fazlası ve süregelen politika belirsizliği nedeniyle 2025 ve 2026'da %7 oranında düşmesi bekleniyor.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

- AB ülkelerinde Tesla satışları Eylül'de %18,6 azalarak 25.656 araca geriledi, markanın pazar payı %3,9'dan 2,9'a düştü, düşüş üst üste 9. aya ulaştı. Ocak-Eylül döneminde ise satışlar %38,7 azaldı, toplam pazar payı %1,4 seviyesinde kaldı.
- Corporate Europe Observatory (CEO) ve Lobby Control adlı sivil toplum kuruluşlarının araştırmasına göre; **teknoloji sektörü Avrupa Komisyonundaki lobi faaliyetleri için yılda yaklaşık 151 milyon euro harcıyor.** Bu, dört yıl öncesine göre %50'den fazla bir artış anlamına geliyor. En çok harcama yapanlar arasında 10 milyon euro ile Meta ve 7'şer milyon euro ile Microsoft ve Apple yer alıyor.

ALMANYA

- Almanya Federal Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre; **saat başına 12,82 euro olarak ödenen asgari ücret; Bakanlar Kurulu onayı ile 1 Ocak 2026'da 13,90 euroya, bir yıl sonra ise 14,60 euroya yükseltilecek.**
- Ankara'ya ilk ziyaretini gerçekleştiren Almanya Başbakanı Merz, 30 Ekim 2025 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan ile gerçekleştirmiş olduğu basın toplantısında **Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkisinin yeni bir sürece gireceğini söyledi.** Almanya'nın, Türkiye'yi AB'nin yakın ortağı olarak gördüğünü ifade eden Merz, Türkiye'nin Avrupa'yı ilgilendiren **"tüm dış politika ve güvenlik konularında" çok önemli bir aktör olduğunu ve güvenlik konusunda "daha yakın iş birliği içinde olunacağını"** belirtti. Cumhurbaşkanı Erdoğan da savunma alanında ortak projelere odaklanmak gerektiğini vurguladı.
- Federal İstatistik Ofisi (Destatis) verilerine göre; Ağustos 2025'te Almanya'nın **mal ihracatı aylık bazda %0,5 düşüş gösterdi ve yıllık olarak da yaklaşık %0,7 geriledi.**

- Alman Makine Tezgâhı Üreticileri Derneği (VDW), **Alman takım tezgâhı endüstrisinin mevcut durumu üzerine yeni bir rapor yayımladı**. Bulgular, **pazarın yavaş seyrettiğini ve siparişlerde artışın 2026'ya kadar beklenmediğini gösteriyor**. Alman Takım Tezgâhı Sektöründe Siparişler 2026'ya Kadar Canlanmayabilir
Yeni veriler, **2025'in ikinci çeyreğinde Almanya'daki takım tezgâhı siparişlerinin yıllık bazda sabit kaldığını ortaya koyuyor**. Yurt içi siparişler 2024'ün ikinci çeyreğine göre %14 düşerken, **yurt dışı siparişler aynı dönemde %7 artış gösterdi**. Bu, 2025'in ilk çeyreğine kıyasla küçük bir iyileşmeyi yansıtıyor; o dönemde toplam siparişler %10 düşmüş, yurt içi siparişler %30 azalmış ve yurt dışı siparişler yıllık bazda sabit kalmıştı. 2025'in Ocak-Haziran döneminde toplam siparişler, 2024'ün aynı dönemine göre %5 azaldı. Aynı dönemde yurt içi siparişler %22 düşerken, yurt dışı talep %4 arttı.
- **Nadir toprak elementleri için kontrol mekanizmaları ve ticaret kısıtlamaları Alman elektronik ve optik ürün sektörleri açısından etkisini gösterdi**. Malzeme kıtlığı Ekim'de daha da kötüleşti ve bu sektördeki şirketlerin yaklaşık %10,4'ü tedarik darboğazı yaşadığını bildirdi. Bu oran Temmuz'da %7,0, Nisan'da %3,8 idi. Buna karşılık, tüm imalat sanayinde bu oran çok daha düşük: yalnızca %5,5. **Bu trendin devam etmesi durumunda ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etkileri olabileceği öngörülüyor**.
- Alman Sanayi Federasyonu (BDI), **Çin'in, nadir toprak elementleri için ihracat kurallarını önemli ölçüde sıkılaştırdığını belirterek**; "Alman sanayisi, ABD ve Çin arasındaki büyük güç çatışmasının kurbanı olma tehlikesiyle karşı karşıya. Yeni kontroller, Batı'nın yeniden silahlanmasına doğrudan bir saldırı olarak yorumlanabilir." dedi. Alman hükümeti hammadde güvenliğini her düzeyde kararlılıkla ele almalı ve hemen harekete geçmeli çağrısında bulunarak. Taleplerini şu şekilde sıraladı:
 - Tedarik zincirlerinin çeşitlendirilmesi
 - Avrupa işleme tesislerinin ve müknaatıs ekosisteminin geliştirilmesi
 - Geri dönüşümü artırılması
 - Stratejik rezervlerin oluşturulması (Savunma Bakanlığı'nda da)
 - Avrupa'da önemli şirket içi çıkarma ve işleme kapasiteleri

ABD

- ABD Başkanı Trump ile Çin Devlet Başkanı Şi Cinping'in Güney Kore'nin Busan kentinde gerçekleştirdiği 90 dakikalık görüşme sona erdi. İki liderin buluşması, altı yıl aradan sonra yapılan ilk yüz yüze temas olması nedeniyle küresel piyasalarda yakından izlendi. Trump, görüşme sonrası **Çin'e uygulanan genel gümrük tarifesinin %57'den %47'ye indirileceğini** açıkladı.
- **Küresel piyasalarda bakır fiyatları**, ABD-Çin ticaret gerilimindeki yumuşamanın da etkisiyle tüm zamanların **en yüksek seviyesi olan ton başına 11 bin 137 dolara** ulaştı.
- ABD Başkanı Trump, **Güney Kore hükümeti ve özel sektörünün ABD'ye toplam 950 milyar dolarlık yatırım yapacağını duyurdu**. Trump ayrıca, Güney Kore'nin talep ettiği nükleer tahrikli denizaltının ABD'de inşa edilmesine izin verdiğini açıkladı.
- **FED, politika faizini beklentiler dahilinde 25 baz puan düşürerek 3,75-4 aralığına indirdi**. Karar metninde, ekonomik faaliyetlerin ılımlı bir hızda genişlediği, istihdam artışlarının yavaşladığı, enflasyonun yıl başından bu yana arttığı kaydedildi. FED, bilanço küçültme sürecini 1 Aralık itibarıyla sonlandırma kararı aldı.

DİĞER ÜLKELER

- Tayvan merkezli teknoloji devi Foxconn, yapay zekâ (AI) alanındaki yatırımlarını büyütüyor. Şirket, süper bilgisayar merkezi ve yapay zekâ hesaplama kümesi için ekipman alımını kapsayan 1,37 milyar dolarlık yatırım planını onayladı. Yatırımın Aralık 2025 ile Aralık 2026 arasında tamamlanması hedefleniyor
- **İspanya hükümeti, Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. (TUSAŞ) tarafından geliştirilen Türkiye'nin ilk millî jet eğitim ve hafif taarruz uçağı HÜRJET'in tahmini değeri 3 milyar 120 milyon euro olan satın alımına onay verdi.** Teslimatların 2028'de başlaması, ilk sevkiyat uçağın 2029/2030 eğitim kursunda kullanılması ve HÜRJET'lerin en az 30 yıl görev yapması öngörülüyor.
- Kanada, bu hafta Toronto'daki bir zirvede "Kritik Mineraller Üretim İttifakı"nı başlatarak, **yapay zekâdan füzelere kadar her şeyi besleyen mineraller üzerindeki Çin hakimiyetini sınırlamak için G7'de öncülük ediyor; bu adım, ABD-Çin arasında nadir görülen bir yumuşamaya işaret eden dönemde gerçekleşiyor.**

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Avrupa Komisyonu tarafından 29 Ocak 2025'de ilan edilen Avrupa Birliği'nin sürdürülebilirlik raporlamasının işletmelerin üzerindeki düzenleyici yükü azaltmak üzere hazırladığı basitleştirme paketi yasa tasarısı "**Omnibus I**" **Avrupa Parlemtosunda reddedildi.** Bu ret kararının ardından, **müzakereler sıfırdan başlayacak ve yeni bir tasarı hazırlanarak 13 Kasım'da Brüksel'de yapılacak genel kurul toplantısında oylanması gerekecek.**
- Avrupa'nın önde gelen 13 ticaret derneği, **Orgalim aracılığıyla yayımladıkları ortak bildiriye, Avrupa Birliği'ni sera gazı emisyonlarını 2040 yılına kadar net %90 oranında azaltma hedefini benimsemeye çağırdı.** Dernekler, **bu hedefin temiz teknoloji yatırımlarını teşvik edeceğini, fosil yakıt ithalatına bağımlılığı azaltacağını ve Avrupa'nın küresel iklim liderliğini pekiştireceğini** vurguladı.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın hazırladığı Ulusal Döngüsel Ekonomi Stratejisi ve Eylem Planı (UDESEP), Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. **Eylem Planı, 7 öncelikli sektörü kapsayarak yaklaşık 400 bin firma üzerinde uygulanacak ve yıllık 350 milyar TL ekonomik katkı ile 100 binden fazla yeni istihdam yaratması hedefleniyor.**
- Ernst & Young'nun küresel Çevre-Sağlık-Güvenlik (ÇSG) araştırmasına göre, **çevresel ve sosyal yönelimli yatırımlar yapısal olarak şirketlerin itibarı, dayanıklılığı ve verimliliğini yükseltiyor.** Araştırmaya katılan şirketlerin %78'i ÇSG yatırımlarını artırmayı planlıyor ve %81'i bu yatırımların ticari değer yarattığını belirtmiş durumda.
- António Guterres, yaklaşan COP30 öncesinde yaptığı açıklamada, küresel ısınmayı 1,5 °C ile sınırlama hedefinin artık kaçırıldığını ve bu durumun felaket niteliğindeki eşik-nokta risklerini artırdığını söyleyerek dünya liderlerinin iklim eylemleri konusunda daha aktif rol almaları için çağrıda bulundu.
- TÜİK verilerine göre; **sanayi sektörü 2024 yılında nihai enerji tüketimi olarak 1,7 Milyon terajul değerine ulaştı. En çok enerji kullanan sanayi alt sektörleri "diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı" (%28,8) ve "ana metal sanayii" (%22,7) olarak öne çıktı. Bu**

sektörleri gıda ürünleri imalatı (%10,9), tekstil ürünleri imalatı (%7,4), kimya sektörü(%6,2) ve inşaat sektörü (%4,8) izledi.

Kaynakça

www.aposto.com; tr.euronews.com; www.ticaret.gov.tr; www.orgalim.eu; www.iklimhaber.org;
www.temizenerji.org; www.ekoig.com; www.kgk.gov.tr; www.isoyesilblog.com; www.cygm.csb.gov.tr;
www.destatis.de; www.3dprintingindustry.com; www.reuters.com; www.politico.com;
www.resmigazete.gov.tr; www.aa.com.tr; www.ekonomim.com; www.tr.Euronews.com;
www.bloomberght.com; www.dunya.com; www.bdi.eu